

ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต: ศึกษากรณีบทบัญญัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์
และเขตอำนาจศาล

อนนท์ แก่นทอง*
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ รอดจันทร์**

บทคัดย่อ

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมโลกและความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลจากในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ไปสู่การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (Digital) สำหรับการเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นได้ก่อให้เกิดประเด็นโต้แย้ง ถกเถียงและการคาดเดาต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะปัญหาการละเมิดสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ได้แก่ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำหรือดัดแปลงและสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ตามมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ว่าจะเป็นการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปทำซ้ำถาวรหรือทำซ้ำชั่วคราว ตลอดจนการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเห็นได้ว่ายังคงมีบทบัญญัติที่ไม่ครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังรวมถึงปัญหาการบังคับใช้เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการใช้เขตอำนาจศาลทับซ้อนต่อการกระทำละเมิดในครั้งเดียวกัน เนื่องจากการละเมิดลิขสิทธิ์สามารถกระทำความผิดได้ในอีกประเทศหนึ่ง แม้ผู้กระทำความผิดจะอยู่ในอีกประเทศหนึ่งก็ตามอีกทั้งปัญหาในการฟ้องร้องคดีการนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาล รวมถึงการพิจารณาพิพากษาคดี ที่มีความจำเป็นต้องบังคับคดีกับบุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในดินแดนของประเทศอื่น

ทั้งนี้จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เห็นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ชัดเจนอยู่ ให้สามารถคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการอาศัยแนวทางกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. บทนำ

เนื่องด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้การลอกเลียนแบบ ทำซ้ำหรือเผยแพร่สู่สาธารณชนโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์เป็นไปได้โดยง่าย โดยเฉพาะข้อมูลในอินเทอร์เน็ตสามารถคัดลอกได้อย่างไม่รู้จักจบสิ้นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่สิ้นสุด และสามารถทำสำเนาได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นจำนวนมาก

จากสภาพปัญหาการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ปัญหาการกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้สร้างสรรค์หรือเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลงและสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยสามารถแบ่งปัญหาหลัก ๆ ออกได้เป็น 2 ประเภท

1.1 ปัญหาการทำซ้ำข้อมูลอันเนื่องมาจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นการทำซ้ำถาวรหรือทำซ้ำชั่วคราวการทำซ้ำสำเนา (Mirroring) การคัดลอกเพลงบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือการคัดลอกรหัส HTML และการออกแบบเว็บไซต์

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมโยง (Linking) หรือการแบ่งปันข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (File Sharing) เป็นต้น

2. ปัญหาเขตอำนาจศาล เนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์เป็นงานที่มีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทำให้ประเทศทั้งหลายประสบปัญหาการใช้เขตอำนาจเนื่องจากกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ ล้วนแต่มีการบังคับอยู่ภายในดินแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น โดยเมื่อมีการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นบริเวณที่ยังไม่มีความชัดเจนว่าอยู่ภายใต้เขตอำนาจของประเทศใด การพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประเทศที่มีเขตอำนาจเหนือการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์จึงอาจเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาได้ตลอดจนความยากลำบากในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาล

ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับนิยาม “การทำซ้ำ” และ “การเผยแพร่สู่สาธารณชน” ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้บทบัญญัติมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและสามารถคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงอาศัยแนวทางการดำเนินคดีของต่างประเทศตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างเช่น แนวคิดการจัดตั้งศาลแห่งโลกไซเบอร์ (Cyber Court/Internet Court) เพื่อช่วยให้การดำเนินคดีลิขสิทธิ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สิทธิในการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายใต้กฎหมายไทย

2.1 สิทธิในการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์

2.1.1 สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Right) คือสิทธิที่ให้แก่เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์โดยมุ่งให้ความคุ้มครองในด้านเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของค่าแห่งลิขสิทธิ์ (Royalty) ที่จะได้จากการที่บุคคลอื่นที่ขอใช้งานลิขสิทธิ์

2.1.2 สิทธิเด็ดขาด (Negative Right) เป็นสิทธิในทางปฏิเสธหรือนิเสธสิทธิ คือสิทธิที่จะปฏิเสธการกระทำของบุคคลอื่นหรือสิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นกระทำการบางอย่างต่องานที่ตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เพราะนอกจากกฎหมายลิขสิทธิ์จะให้อำนาจแก่เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะใช้ประโยชน์ในงานของตนแล้ว ยังให้สิทธิแก่เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะกีดกันผู้อื่นจากการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนได้

2.1.3 สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Right) เป็นสิทธิหวงกันของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นสิทธิที่จะห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำงานของตนไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ตลอดจนให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่นแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้

2.2 ประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้คือ

2.2.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.2.2 ข้อความในเอกสารบนอินเทอร์เน็ต ข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และถ้อยคำในเว็บไซต์

2.2.3 ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และงานศิลปะใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์

2.2.4 เพลงบนอินเทอร์เน็ต

2.2.5 ภาพเคลื่อนไหวและภาพยนตร์

2.2.6 ฐานข้อมูล

2.2.7 การแพร่เสียงแพร่ภาพทางเว็บไซต์ (Web Broadcasts or Webcasting)

2.3 เขตอำนาจศาลในการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

เนื่องด้วยคดีละเมิดลิขสิทธิ์นั้นเป็นคดีที่ได้รับการคุ้มครองจาก พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 สามารถฟ้องคดีได้สองแบบ คือ

2.3.1 การฟ้องแพ่ง เป็นการฟ้องเพื่อเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการละเมิด โดยถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ทำให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริงหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น

2.3.2 การฟ้องอาญา เป็นการฟ้องเพื่อลงโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งมีโทษทางอาญาบัญญัติไว้ อาจจะทำให้ผู้ละเมิดต้องโทษจำคุกได้มักจะฟ้องกันเพื่อให้เกิดการเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำอีก การนำสืบเพื่อฟ้องคดีอาญานั้นต้องพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัยว่าผู้ละเมิดได้กระทำความผิดจริงทั้งหมดตามข้อกล่าวหา

3. กฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการบังคับใช้เขตอำนาจศาลภายใต้กฎหมายต่างประเทศ

อนุสัญญาระหว่างประเทศหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่สำคัญในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย

3.1 อนุสัญญากรุงเบอร์นวาด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (The Berne Convention for Protection of Literary and Artistic Works)

ทั้งนี้ ถือเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกที่คุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยงานที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้อนุสัญญากรุงเบอร์น (The Berne Convention) จำกัดเฉพาะแต่ “งานวรรณกรรมและศิลปกรรม” (Literary and Artistic Works) เท่านั้น ซึ่งระยะแรก ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1886-1914 ขอบเขตของงานลิขสิทธิ์ไม่กว้าง กล่าวคือ ความหมายของงานที่ระบุไว้ในอนุสัญญากรุงเบอร์นมิได้หมายรวมถึงงานภาพยนตร์และงานที่แสดงออกมาโดยกระบวนการที่คล้ายคลึงกับการถ่ายทำภาพยนตร์โดยตรง แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายต่อหลายครั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1914 ได้ขยายขอบเขตคำจำกัดความของคำว่า “งานวรรณกรรมและศิลปกรรม” ให้กว้างขึ้นโดยหมายรวมถึงทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวกับวรรณกรรม วิทยกรรมและศิลปกรรม ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามซึ่งรวมถึงผลงานถ่ายทำภาพยนตร์

3.2 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs Agreement))

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) เป็นผลมาจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย (Uruguay Round) ระหว่าง ปี ค.ศ. 1986 - 1994 โดยได้มีการเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญากรุงเบอร์น (The Berne Convention) ในส่วนของงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้รับความคุ้มครองในฐานะงานวรรณกรรม รวมถึงได้ขยายหลักการเกี่ยวกับสิทธิในการให้เช่า ซึ่งอนุญาตให้ผู้สร้างสรรค์งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงเท่านั้นในการที่จะห้ามมิให้เช่าเชิงพาณิชย์ต่อสาธารณะซึ่งต้นฉบับหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ให้นำบทบัญญัตินี้ใช้กับงานภาพยนตร์ด้วยแต่มีข้อยกเว้นว่า หากการแข่งขันนำไปสู่การลอกเลียนและทำให้เสื่อมเสียสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำที่ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ย่อมถือว่าเป็นการละเมิด

3.3 สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty)

สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty) เกิดมาจากความพยายามผลักดันโดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกให้มีการแก้ไขปรับปรุงสนธิสัญญาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในทางเทคโนโลยี โดยได้มีการเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญากรุงเบอร์น (The Berne Convention) มีด้วยกัน 3 ประการ คือ สิทธิในการจำหน่าย สิทธิในการให้เช่า และสิทธิในการเผยแพร่

4. ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายลิขสิทธิ์และเขตอำนาจศาล

4.1 ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ

4.1.1 ปัญหาการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1. การท่องอินเทอร์เน็ต (Browsing)

การสืบค้นหาข้อมูลข่าวสารด้วยการท่องอินเทอร์เน็ตโดยการเชื่อมคอมพิวเตอร์เข้าไปยังผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และค้นหาข้อมูลที่อยู่บนเว็บไซต์ (Web Site) ต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการท่องอินเทอร์เน็ต (Browser) โดยปกติในการท่องอินเทอร์เน็ตจะมีการทำซ้ำข้อมูลที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในหน่วยความจำชั่วคราว (RAM หรือ Random Access Memory) ที่อยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์เสมอ แต่การทำซ้ำลงในหน่วยความจำนี้จะเป็นการทำซ้ำเพียงชั่วคราวเพื่อนำส่งข้อมูลให้ปรากฏบนหน้าจอภาพคอมพิวเตอร์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่าการกระทำดังกล่าวจะถือว่าเป็นการทำซ้ำภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่

2. การเก็บข้อมูล (Caching)

โดยปกติการใช้งานอินเทอร์เน็ตจะมีการทำสำเนาข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลมาเก็บไว้ในหน่วยความจำชั่วคราว (RAM) หรือในหน่วยบันทึกความจำถาวร (Hard Disk) เพื่อให้การเข้าถึงข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะว่าเมื่อมีการเรียกใช้ข้อมูลเดิมที่ผู้ท่องอินเทอร์เน็ต (Browsing) ได้เคยเรียกใช้มาก่อนแล้ว ระบบก็จะเรียกข้อมูลนั้นมาจากหน่วยความจำชั่วคราว (RAM) หรือในหน่วยบันทึกความจำถาวร (Hard Disk) โดยไม่จำเป็นต้องเรียกข้อมูลของเว็บไซต์หรือแหล่งกำเนิดของข้อมูลนั้นอีก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่าการทำซ้ำสำเนาข้อมูลเช่นนี้จะเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของเว็บไซต์นั้นหรือไม่ เพราะสิทธิในการทำซ้ำข้อมูลนั้นก็เป็สิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของเว็บไซต์ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

3. การทำซ้ำสำเนางาน (Mirroring)

การทำซ้ำสำเนางาน (Mirroring) ได้แก่การที่เครือข่าย (Server) หนึ่งได้ทำซ้ำข้อมูลของอีกเครือข่ายหนึ่งและนำไปไว้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเครือข่ายจำลอง (Mirror Server) จะทำการจัดเก็บข้อมูลเหมือนกับที่จัดเก็บไว้ในเครือข่ายตั้งต้น (Original Server) ซึ่งบางครั้งเครือข่ายจำลองถูกจัดทำขึ้นโดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของเครือข่ายต้นแบบและการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของเครือข่ายตั้งต้นได้ เนื่องจากโดยทั่วไปเว็บไซต์จะมีการหารายได้จากการขายพื้นที่โฆษณาบนหน้าเว็บไซต์ ซึ่งอัตราค่าโฆษณาจะขึ้นอยู่กับปริมาณผู้เข้าชมเว็บไซต์ ซึ่งการทำซ้ำสำเนา (Mirroring) อาจทำให้เว็บไซต์บนเครือข่ายตั้งต้นได้รับความเสียหาย เพราะทำให้จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์บนเครือข่ายตั้งต้น มีจำนวนลดลงซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้จากการโฆษณาของเว็บไซต์บนเครือข่ายตั้งต้น ซึ่งการทำซ้ำสำเนา (Mirroring) ได้ก่อให้เกิดปัญหาว่าการกระทำดังกล่าวจะถือว่าเป็นการทำซ้ำภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่

4.1.2 ปัญหาการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนบนอินเทอร์เน็ต

1. การเชื่อมโยง (Linking)

ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์หนึ่งแล้วย้ายไปค้นหาข้อมูลจากอีกเว็บไซต์หนึ่งได้โดยง่าย เนื่องจากเจ้าของเว็บไซต์ต่าง ๆ นั้นมักสร้างระบบในเว็บไซต์ของตนเองให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับเว็บไซต์อื่นได้ด้วยโดยการสร้างระบบให้ผู้เข้ามาค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์หนึ่งทราบว่า มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลที่เจ้าของเว็บไซต์นั้นต้องการให้ผู้เข้ามาค้นหาข้อมูลทราบว่า มีข้อมูลโดยอยู่ในเว็บไซต์อื่นบ้าง เมื่อผู้ใช้บริการทราบก็สามารถที่จะเข้าไปค้นหาข้อมูลนั้นที่เว็บไซต์ซึ่งเป็นที่อยู่ของข้อมูลนั้นได้ การเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะเช่นนี้เป็นการเชื่อมโยงภายนอก (Out-Linking) ซึ่งทำให้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเปลี่ยนสถานที่ในการค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ที่มีระบบในการเชื่อมข้อมูล (Linking Site) ไปยังเว็บไซต์ที่ถูกเชื่อมข้อมูล (Linked Site) ได้ทันที ซึ่งการเชื่อมโยงข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือได้ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ถูกเชื่อมโยงหรือไม่ เนื่องจากเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำและนำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยการเชื่อมโยงข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะถือเป็นการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้หรือไม่

2. การเชื่อมโยงแบบมีกรอบ (Framing)

การเชื่อมโยงแบบมีกรอบ คือ การเชื่อมโยงข้อมูล โดยการทำให้ข้อมูลจากเว็บไซต์อื่นมาวางบนหน้าเว็บไซต์ของตนในรูปของกรอบหน้าต่าง (Frame) โดยที่กรอบดังกล่าวสามารถที่จะเชื่อมโยงข้อมูลไปยังเว็บไซต์เจ้าของข้อมูลได้ ซึ่งการเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะของการทำกรอบหน้าต่างเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของเว็บไซต์ที่ถูกเชื่อมโยงข้อมูลได้ เพราะทำให้ผู้ใช้บริการไม่เห็นโฆษณาต่าง ๆ บนหน้าเว็บไซต์ที่ถูกเชื่อมโยงข้อมูลได้ แต่ผู้ใช้บริการกลับเห็น

โฆษณาของเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงข้อมูล ในบางกรณีผู้ใช้บริการอาจสับสนว่าข้อมูลที่ปรากฏในกรอบหน้าต่างนั้นเป็นข้อมูลที่มีแหล่งที่มาจากเว็บไซต์ใดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่าการทำการเชื่อมโยงแบบมีกรอบถือว่าเป็นการทำซ้ำตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่

4.2 ปัญหาการบังคับใช้เขตอำนาจศาลตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

สาเหตุสำคัญของปัญหาการใช้เขตอำนาจศาลกับการประกอบกิจกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ประกอบไปด้วยปัญหาหลัก 2 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรกปัญหาความแตกต่างของหลักการใช้เขตอำนาจศาล ตามแนวคิดที่มีมาตั้งแต่อดีตกับสภาพการประกอบกิจกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่ได้เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะทางกายภาพเหมือนกับการประกอบกิจกรรมในอดีต ทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดว่าการประกอบกิจกรรมดังกล่าว ตกอยู่ในเขตอำนาจศาลของประเทศใด นอกจากนี้สภาพเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อไปยังทั่วโลก ยังก่อให้เกิดปัญหาการใช้เขตอำนาจศาลทับซ้อนต่อการกระทำละเมิดในครั้งเดียวกันอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการที่กิจกรรมต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่ได้ถูกดำเนินการโดยบุคคลธรรมดา เช่นเดียวกับการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวันทั่วไป แต่เกิดจากตัวตนในทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เป็นเหตุให้การใช้เขตอำนาจศาลเหนือผู้ที่กระทำละเมิด บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในกรณีใด ๆ จำเป็นต้องกำหนดตัวเจ้าของที่แท้จริงของตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อน แต่ในขณะเดียวกันการกำหนดเจ้าของตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหาที่หลายประเทศกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

ประการที่สอง ปัญหาการใช้เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวอาจไม่ได้เริ่มต้นและสิ้นสุดทั้งหมดในเขตศาล หรือในบางกรณีผู้ประกอบการที่ถูกฟ้องร้องคดีไม่ได้อยู่ในดินแดนของประเทศที่ใช้เขตอำนาจทางศาล จึงทำให้เกิดปัญหาในการฟ้องร้องคดี การนำตัวผู้กระทำ ความผิดมาสู่ศาล รวมถึงการพิจารณาพิพากษาคดี ที่มีความจำเป็นต้องบังคับคดีกับบุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในดินแดนของประเทศอื่น เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การใช้เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

5. การวิเคราะห์ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายลิขสิทธิ์และเขตอำนาจศาลและแนวทางแก้ไขปัญหา

ทั้งนี้ จากปัญหาที่กล่าวมาจึงเห็นควรมีการปรับแก้กฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยอาศัยกฎหมายของต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าทางกฎหมายลิขสิทธิ์ รวมถึงความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

5.1 การวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ทั้งนี้ การทำซ้ำภายใต้การท่องอินเทอร์เน็ต (Browsing) และการเก็บข้อมูล (Caching) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของคอมพิวเตอร์ แต่แตกต่างที่เป็นการทำซ้ำเพียงชั่วคราวหรือถาวรเท่านั้น ซึ่งการกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นหากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ไม่สมควรถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อย่างไรก็ตาม การทำซ้ำสำเนา (Mirroring) สำหรับกฎหมายของไทยถือได้ว่าเป็นการทำซ้ำภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากการทำซ้ำทั้งหมดและถาวร จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งได้แก่ เจ้าของเว็บไซต์ตั้งต้นเนื่องด้วยตามมาตรา 15 (1) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวตั้งในการทำซ้ำหรือดัดแปลงงาน

ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นดังต่อไปนี้คือ

5.1.1 การอาศัยแนวทางการบัญญัติกฎหมายของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป

โดยการอาศัยมาตรา 5(1)(a) ข้อกำหนดว่าด้วยลิขสิทธิ์ (EU Copyright Directive) ซึ่งครอบคลุมการใช้งานข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการทำซ้ำชั่วคราวบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มาปรับกับมาตรา 4 วรรค 13 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ครอบคลุมการทำซ้ำชั่วคราวในหน่วยความจำชั่วคราว (RAM) ของเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยขยายขอบเขตความหมายของการ “ทำซ้ำ” ให้ครอบคลุมถึงการทำซ้ำชั่วคราวด้วย โดยแก้ไขเป็น ดังนี้คือ

“ทำซ้ำ” หมายความว่า รวมถึง คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนาจากการเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือจากสื่อบันทึกใดไม่ว่าด้วยวิธีรูปแบบใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่า การกระทำดังกล่าวจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร

รวมถึงบัญญัติข้อยกเว้นการทำซ้ำเป็นมาตรา 32/..... ดังนี้

“มาตรา 32/..... การทำซ้ำชั่วคราวงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นส่วนสาระสำคัญของกระบวนการทางเทคนิคในลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) กระทำโดยคนกลางเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งถ่ายข้อมูลระหว่างบุคคลที่สาม หรือ
- 2) เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งานโดยชอบด้วยกฎหมาย”

อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 โดยได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 32/2 เอาไว้ดังนี้ “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ทำหรือได้มา

โดยชอบด้วยกฎหมายในระบบคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นการทำซ้ำที่จำเป็นต้องมีสำหรับการนำสำเนามาใช้เพื่อให้อุปกรณ์ที่ใช้ในระบบคอมพิวเตอร์หรือกระบวนการส่งงานอันมีลิขสิทธิ์ทางระบบคอมพิวเตอร์ทำงานได้ตามปกติ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์” ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนว่าการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นการท่องอินเทอร์เน็ต (Browsing) และการเก็บข้อมูล (Caching) ไม่ถือเป็นการกระทำที่ละเมิดลิขสิทธิ์

5.2 การวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เนื่องด้วยในปัจจุบันยังคงไม่มีคำวินิจฉัยของศาลหรือกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเชื่อมโยงแบบลึก (Deep Linking) และการเชื่อมโยงแบบมีกรอบ (Framing) ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือไม่จึงทำให้ประเด็นดังกล่าวยังคงไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนได้ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพราะการกระทำเช่นนี้ไม่ได้เป็นการทำซ้ำหรือเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของเว็บไซต์อื่นมาไว้ที่เว็บไซต์ของผู้กระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่อย่างใดแต่เป็นการบอกผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตว่าข้อมูลที่เชื่อมโยงดังกล่าวนั้นมาจากเว็บไซต์อื่นเท่านั้น อย่างไรก็ตามเว็บไซต์ที่ทำการเชื่อมโยงแบบมีกรอบ (Framing) อาจละเมิดลิขสิทธิ์ได้ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นการดัดแปลงงานจากเว็บไซต์อื่นซึ่งตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การดัดแปลงงาน หมายถึง การทำซ้ำ โดยการเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมหรือจำลองงานต้นฉบับใหม่ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

ทั้งนี้ เพื่อให้การเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ เห็นควรอาศัยแนวทางการบัญญัติกฎหมายของสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty) ในการแก้ไขคำนิยามสิทธิในการเผยแพร่สู่สาธารณะ ภายใต้มาตรา 4 วรรค 15 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ครอบคลุมถึงการเผยแพร่สู่สาธารณะบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยปรับแก้คำนิยามศัพท์ของคำว่า “เผยแพร่ต่อสาธารณชน” จากเดิม หมายความว่า “ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น” โดยปรับแก้เป็นหมายความว่า “ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง บรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่าย รวมถึงการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนในลักษณะที่บุคคลสามารถเข้าถึงงานนั้นได้ ณ เวลา สถานที่ที่บุคคลนั้นเลือกหรือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยวิธีอื่นซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น” โดยการบัญญัติลักษณะดังกล่าวทำให้เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์มีสิทธิในการเผยแพร่งานของตนต่อสาธารณชนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นผลดีแก่เจ้าของงานอันมี

ลิขสิทธิ์ในอันที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ โดยสามารถป้องกันมิให้บุคคลอื่นนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 โดยได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 32/1 เอาไว้ดังนี้ “การจำหน่ายต้นฉบับหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์โดยผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในต้นฉบับ หรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์นั้นโดยชอบด้วยกฎหมายมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์” ซึ่งสอดคล้องกับหลักการอาศัยหลักการขายครั้งแรก (The First Sale Doctrine) โดยสามารถนำมาปรับใช้กับงานอันมีลิขสิทธิ์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยผู้ซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์อยู่ในสถานะเจ้าของสามารถที่จะนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าวไปขายจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว

5.3 การวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเขตอำนาจศาลในการดำเนินคดีผู้ละเมิดสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์

การแก้ไขปัญหาเขตอำนาจศาลในการดำเนินคดีผู้ละเมิดสิทธิของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ สามารถแบ่งออกได้เป็นดังนี้

5.3.1 อาศัยแนวทางขยายเขตอำนาจศาล Long-arm Jurisdiction ของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ กล่าวคือ อาศัยเป็นไปตามหลักของการติดต่อเกี่ยวข้องกันเป็นอย่างน้อย (Minimum Contact) โดยนำมาปรับใช้กับการตีความจุดเกาะเกี่ยวเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงระหว่างหลักมูลคดีเกิดกับเขตอำนาจศาลของประเทศไทย โดยกำหนดให้ศาลดังต่อไปนี้มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดี

1. ศาลแห่งท้องที่ที่ผู้เสียหายเปิดหน้าจคอมพิวเตอร์และพบว่างานอันมีลิขสิทธิ์ของตนไปปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ที่เป็นการละเมิด

2. ศาลแห่งท้องที่ที่ผู้ส่งและผู้รับงานอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

3. ศาลแห่งท้องที่ที่ผู้กระทำละเมิดป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4. ศาลแห่งท้องที่อันเป็นสถานที่ตั้งของคอมพิวเตอร์แม่ข่ายที่ผู้กระทำละเมิดใช้เชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

5.3.2 อาศัยการทำเป็นความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการยอมรับหรือการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ รวมถึงการอาศัยหลักการต่างตอบแทนในการบังคับใช้เขตอำนาจศาล ในระหว่างที่ยังไม่มีความตกลงระหว่างประเทศที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนอีกด้วย

5.3.3 อาศัยการจัดตั้งศาลแห่งโลกไซเบอร์ (Cyber Court/Internet Court) ให้มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ของเอกชนตามกฎหมายที่มีลักษณะเกิดขึ้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่ยึดติดกับพรมแดนทางกายภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาทาง

กฎหมายในเรื่องเขตอำนาจศาล ตลอดจนกระบวนการวิธีพิจารณาและการยอมรับบังคับตามคำพิพากษา โดยเป็นการนำเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการรับส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ แทนการส่งเอกสารสำหรับดำเนินคดีและกระบวนการต่าง ๆ ของศาล เช่น คำฟ้อง คำร้อง หรืออาจนำมาใช้เป็นรูปแบบวิธีพิจารณาคดีด้วยการติดต่อสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการที่จะต้องมาปรากฏตัวที่ศาล

ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเขตอำนาจศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล ซึ่งอาจเกิดการทับซ้อนกันได้ ตลอดจนช่วยให้สามารถนำคำพิพากษาไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิตติวัฒน์ จันทรแจ่มใส. (2552). *เขตอำนาจศาลคดีแพ่งและพาณิชย์ในไซเบอร์สเปซ : ศึกษาในเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ ควรวจน์. (2541). *กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- _____. (2550). *ลิขสิทธิ์ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล มาตรการทางเทคโนโลยีและทางเลือกสำหรับประเทศไทย เอกสารวิชาการหมายเลข 12*. กรุงเทพฯ: โครงการ WTO Watch จับกระแสองค์การการค้าโลก.
- จิรศักดิ์ รอดจันทร์. (2550). *ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนวปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและการแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชีพชนก เชิญขวัญมา. (2548). *มาตรการทางเทคโนโลยีในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีของสหรัฐอเมริกา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2548). *ย่อหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ธันชนมณ เตชชาติพงศ์. (2545). *การคุ้มครองลิขสิทธิ์ภายใต้สนธิสัญญาของ WIPO* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัชชัย ศุภผลศิริ. (2537). *กฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ธีรศักดิ์ กองสมบัติ. (2552). *เขตอำนาจศาลเหนือการละเมิดทางแพ่งในไซเบอร์สเปซ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นันทน อินทนนท์. (2551). *การคุ้มครองลิขสิทธิ์งานที่เผยแพร่ผ่านระบบดิจิทัล: ปัญหาต่อการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตและปัญหาการเข้าถึงและการใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต*. กรุงเทพฯ: กองทุนสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ผาสุก เจริญเกียรติ. (2545, มิถุนายน). “เขตอำนาจศาลเหนือข้อพิพาททางอินเทอร์เน็ต,” *บทบัญญัติ*, 58(2).
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ และสมบูรณ์ ศิริประชัย. (2552). *กฎกติกา WTO เล่ม 5: ทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ: โครงการ WTO Watch.
- วิชาญ ธรรมสุจริต. (2537). *ปัญหาการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรารุณ ปิตยาศักดิ์. (2539, ธันวาคม). “การคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต: ปัญหาและข้อเสนอแนะ,” *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 15/2.

ภาษาต่างประเทศ

- Copyright: Infringement Issues*. Retrieved January 5, 2015, from http://ilt.eff.org/index.php/Copyright:_Infringement_Issues
- Graham J H Smith. (2007). *Internet Law and Regulation* (4th ed.). London: Sweet & Maxwell.
- Hector L. MacQueen. (n.d.). *Copyright and the Internet: Law and the Internet – Regulating Cyberspace*. Retrieved January 5, 2015, from http://www.law.ed.ac.uk/it&law/ch5_main.html
- INTELLECTUAL RESERVE, INC. v. UTAH LIGHTHOUSE MINISTRY, INC. Retrieved January 5, 2015, from <http://www.law.uh.edu/faculty/cjoyce/copyright/release10/intres.html>
- J.A.L. Sterling LLB. (1998). “WIPO Copyright Treaty (1996)” *World copyright Law*. London: Sweet & Maxwell.
- Michael Blakency. (1997). *Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights: A Concise Guide to The TRIPs Agreement*. Sweet & Maxwell Limited.
- Thomas Cottier. (2008). *Concise International and European IP Law*. The Netherlands: Kluwer Law International.